

หัวข้อเค้าโครงเรื่องของผลงาน (กรณีลักษณะงานวิชาการ)

๑. ชื่อผลงาน แนวทางการจัดการดินเพื่อการผลิตผักในระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมPGS กรณีศึกษา เกษตรกรกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์ ตำบลราชภูริ น้อย อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี

๒. บทนำ/ความสำคัญของปัญหา

ตำบลราชภูริ น้อย อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ในลุ่มน้ำคลองขุนศรี ลุ่มน้ำสาขาที่ราบแม่น้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองในการประกอบอาชีพส่วนใหญ่คืออุตสาหกรรม รองลงมาคือด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ สวนผัก การทำปศุสัตว์ และประมง ปัญหาที่พบมากในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีปัญหาด้านการใช้ทรัพยากรดินอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน โดยไม่มีการพักและปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี เกินความจำเป็น ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการดิน น้ำ และพืช ทำให้ดินเสื่อมโทรม อินทรีย์วัตถุต่ำ และจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์น้อยลง อีกทั้งยังมีปัญหาการตลาดจากพ่อค้าคนกลาง ราคาผลผลิตตกต่ำ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างการต่อรองในการขายสินค้า และข้อจำกัดการผลิต เนื่องจากพื้นที่ของเกษตรกรที่ปลูกผักสวนครัวอยู่คนละจังหวัด จึงเกิดปัญหาข้อจำกัดในการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ และขาดการร่วมบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ จึงเสียโอกาสในการรวมกลุ่มและการพัฒนาต่อยอดจากการทำอาชีพ

กรมพัฒนาที่ดินจึงมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยการแนะนำ ส่งเสริม และสาธิต การใช้เทคโนโลยีของกรมพัฒนาที่ดินอย่างจริงจังให้กับเกษตรกรในพื้นที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติจนเกิดความเชื่อมั่นในแนวทางการปรับปรุงบำรุงดิน การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิตผัก ทำให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการผลิตผักตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) สร้างโอกาสในการรวมกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็ง รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจได้นำไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม และในปัจจุบันพื้นที่ปลูกผักในจังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่ ๑๔,๕๘๖ ไร่ หรือคิดเป็น ๓.๗๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งการปลูกผักส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีผ่านการการรับรองมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP ซึ่งในขั้นตอนการผลิตยังมีการใช้สารเคมีในการปลูกพืชจำนวนมาก ส่งผลเสียต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้บริโภค และยังส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมในชุมชนอีกด้วย “กลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์” เป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักในพื้นที่ตำบลราชภูริ น้อย ที่มีการปรับเปลี่ยนจากการปลูกผักที่ต้องพึ่งสารเคมี เข้าสู่ “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” (Participatory Guarantee Systems; PGS) ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดในการศึกษาแนวทางการจัดการดินเพื่อการผลิตผักในระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ของเกษตรกร “กลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์” เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในพื้นที่ การปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมีสู่ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสมบัติทางเคมีของดินในแปลงผลิตผักที่ปลูกด้วยระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์ทั้งก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ

๓.๒ ศึกษาผลผลิตผักจากการปลูกด้วยระบบเกษตรอินทรีย์

๓.๓ ศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์

๔. ขอบเขตการศึกษา

ดำเนินการในพื้นที่แปลงการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ของนางสาวจริญญา ศรีงาม เกษตรกรกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์ มีพื้นที่ดำเนินการ ๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ยกทรงปลูกผักจำนวน ๘ ร่อง ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๒ และหลังได้ไปรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๖ ซึ่งอยู่ในตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จัดการดินโดยการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรโดยใช้สารเคมี เข้าสู่แนวทางการการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) การปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) ปุ๋ยอินทรีย์จากสารเร่งซูเปอร์ พด.๑ โดโลไมท์ การใช้น้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากสารเร่งซูเปอร์ พด.๒ มาใช้เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืชให้แก่ดิน การใช้น้ำหมักชีวภาพสำหรับป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช พด.๓ นำไปสู่การทำเกษตรอย่างยั่งยืน และความปลอดภัยต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินงาน มีนาคม ๒๕๖๒ - กันยายน ๒๕๖๖

สถานที่ดำเนินการ สถานที่ดำเนินการ แปลงผลิตผักเกษตรอินทรีย์นางสาวจริญญา ศรีงาม เกษตรกรกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์ ตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ UTM ๔๗P ๖๔๒๒๘๒E ๑๕๖๒๕๐๑N ชุดดินบางเขน (Bn)

๖. ผู้ดำเนินการ

๖.๑ ชื่อ-นามสกุล นายวีรณัฐ ลียามาศ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ มีหน้าที่ จัดทำแปลงสาธิต ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล และใช้ข้อมูลในการเผยแพร่ ต่อยอดการทำงานและบูรณาการ วิเคราะห์และแปรผลข้อมูลจัดทำรายงาน ปฏิบัติงานร้อยละ ๘๐

๖.๒ ชื่อ-นามสกุล นางสาวชญา สุขวิชัย ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตร มีหน้าที่ สนับสนุนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ปฏิบัติงานร้อยละ ๑๐

๖.๓ ชื่อ-นามสกุล นางสาวอรยา ภักดินวล ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่แผนกภาพถ่าย มีหน้าที่ วิเคราะห์พื้นที่ จัดพิมพ์เป็นแผนที่ สืบค้นข้อมูลในภาคสนาม สร้างฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูล ปฏิบัติงานร้อยละ ๑๐

๗. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

๗.๑ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นที่ สภาพปัญหาทางการเกษตร และปัญหาการใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลราชูร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๗.๒ คัดเลือกตัวแทนเกษตรกรในกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์ที่มีพื้นที่เหมาะสม มีศักยภาพ และความพร้อมที่จะดำเนินการ คือแปลงผลิตผักเกษตรอินทรีย์นางสาวจริญญา ศรีงาม

๗.๓ ศึกษาปฏิทินการปลูกผักแบบอินทรีย์ของแปลงดำเนินการในปีการผลิต ก่อนเข้าร่วมโครงการในปี ๒๕๖๒ และเข้าสู่กระบวนการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมในปี ๒๕๖๓ ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ และหลังได้ไปรับรองในปี ๒๕๖๖

๗.๔ เก็บตัวอย่างดินหลังจากการเก็บผลผลิตผักก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ในปีการผลิต ๒๕๖๒ ที่ระดับความลึก ๐-๑๕ เซนติเมตร ส่งห้องปฏิบัติการ กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑ เพื่อวิเคราะห์ค่าความเป็นกรด เป็นด่างของดิน (pH) ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ และปริมาณ โปแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

๗.๕ หว่านเมล็ดปอเทืองในอัตรา ๕ กิโลกรัมต่อไร่ แล้วไถกลบเมื่อถึงระยะ ออกดอก (๖๐ วัน) การใช้ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) ปรับปรุงบำรุงดิน ทิ้งไว้ ๒ สัปดาห์ ก่อนการปลูกพืชอื่น เพื่อปรับโครงสร้างดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุและเพิ่ม ธาตุอาหารในดิน

๗.๖ ผลิตน้ำหมักชีวภาพโดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.๒ ที่ผลิตจากเศษผักที่เหลือจากการจำหน่าย เป็นส่วนผสมในการหมัก

๗.๗ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากสารเร่งซูเปอร์ พด.๑ โดยใช้ส่วนผสมของ มูลสัตว์ กระจุกป่น รำ ละเอียด และเศษพืช

๗.๘ ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืชโดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.๗ ที่ผลิตจากต้นทางไหลแดงและ เหง้าหนอนตายหยากเป็นส่วนผสมในการหมัก

๗.๙ การใช้ปูนทางการเกษตร (โดโลไมท์) ปรับปรุงดิน ดำเนินการใส่ปูนโดโลไมท์ในขณะที่ ดินยัง มีความชื้นอยู่ โดยหว่านให้ทั่วพื้นที่แปลงสาธิต อัตรา ๖๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ ไถกลบและหมักทิ้งไว้ ๒ สัปดาห์ ก่อนการปลูกพืชอื่น เพื่อยกระดับความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เหมาะสม

๗.๑๐ เก็บตัวอย่างดินหลังจากการเก็บผลผลิตผักหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ในปีการผลิต ๒๕๖๖ หลังได้รับใบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ที่ระดับความลึก ๐-๑๕ เซนติเมตร ส่งห้องปฏิบัติการ กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑ เพื่อวิเคราะห์ค่าความเป็น กรด เป็นด่างของดิน (pH) ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ และปริมาณ โปแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

๗.๑๑ เก็บข้อมูลในพื้นที่เพื่อเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ได้แก่ ข้อมูลผลผลิตผัก และ ข้อมูล ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการปลูกผักอินทรีย์ของเกษตรกร ก่อนเข้าร่วมโครงการในปี ๒๕๖๒ และเข้าสู่ กระบวนการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมในปี ๒๕๖๓ ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ และหลังได้ใบรับรองในปี ๒๕๖๖

๗.๑๒ ศึกษาต้นทุนผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

๗.๑๓ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับ เกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจ

๘. ผลการวิเคราะห์/ผลการศึกษา

การวิเคราะห์พื้นที่ดำเนินการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน สภาพแวดล้อมในพื้นที่สภาพปัญหาทาง การเกษตรของเกษตรกร โดยการลงพื้นที่กับหมอดินอาสาในพื้นที่ดำเนินการ พบว่า ในตำบลราชบุรีนิยม ปัญหาที่พบมากในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ มีปัญหาด้านการใช้ทรัพยากรดินอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ เวลานาน โดยไม่มีการพักและปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้ ปุ๋ยเคมีและสารเคมี เกินความจำเป็น มีการเผาตอซังและฟางข้าว และวัสดุการเกษตร ส่งผลให้ดินมีความอุดม สมบูรณ์ต่ำ จึงต้องใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น

ในขณะที่เดียวกันยังพบว่า ในตำบลราชบุรีนิยม มีลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การพัฒนา เนื่องจากเป็น พื้นที่ ที่อยู่ในเขตชลประทาน มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรน้ำ และมีการคมนาคมที่สะดวก มีอาณาเขต ติดต่อกับหลายจังหวัด ใกล้กับเมืองหลวงซึ่งมีโอกาสด้านการตลาดในการจำหน่ายผลผลิต จึงเป็นโอกาสในการ นำความรู้เรื่องเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินและ ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เข้า มาแนะนำและส่งเสริมให้กับเกษตรกรในพื้นที่ได้

สมบัติทางเคมีของดินก่อนและหลังดำเนินงาน

ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH)

จากข้อมูลผลวิเคราะห์ดินก่อนดำเนินการเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ในปี ๒๕๖๒ พบว่า มีค่าความ เป็นกรดเป็นด่างอยู่ในระดับเป็นกรดจัด (pH ๕.๐) หลังจากเข้าร่วมโครงการระบบเกษตรอินทรีย์และผ่านการ รับรอง พบว่า ค่าความเป็นกรดเป็นด่างอยู่ในระดับกลาง คือ (pH ๖.๖) เนื่องจากใส่ปูนโดโลไมท์ในอัตรา ๖๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ ตามผลวิเคราะห์ดิน เพื่อยกระดับค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) ให้อยู่ในระดับที่ เหมาะสมต่อการปลูกพืชผัก

ปริมาณอินทรีย์วัตถุ

ผลการวิเคราะห์ดินก่อนดำเนินการเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ในปี ๒๕๖๒ พบว่า มีปริมาณอินทรีย์วัตถุ ในดินอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ ๑.๓๐ เปอร์เซ็นต์ หลังจากเข้าร่วมโครงการระบบเกษตรอินทรีย์ และผ่านการรับรอง พบว่า มีปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินอยู่ในระดับปานกลาง คือ ๒.๓๓ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจาก ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ ๕ กิโลกรัมต่อไร่ แล้วทำการไถกลบ ในช่วงปอเทืองออกดอก ทิ้งไว้ประมาณ ๒ สัปดาห์ เพื่อให้ต้นปอเทืองย่อยสลาย ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ ดินร่วนซุย รักษาความชุ่มชื้นในดิน นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการใส่ปุ๋ย ปรับปรุงบำรุงดินอย่างต่อเนื่อง

ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

ผลวิเคราะห์ดินก่อนดำเนินการเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ในปี ๒๕๖๒ พบว่า มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ ๙๓ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม อยู่ในระดับสูงมาก แต่หลังจากการดำเนินงานพบว่า มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์อยู่ในสูงมาก คือ ๑๒๒ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากในกิจกรรมการทำปุ๋ยหมักจากสารเร่งซุปเปอร์ พด.๑ ทางเกษตรกรรมมีการใช้กระดูกป่นเป็นส่วนผสม ซึ่งเป็นผลให้ธาตุอาหารฟอสฟอรัสเพิ่มมากขึ้น จึงคงเหลือตกค้างในดินเพิ่มมากขึ้น

ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

จากผลการวิเคราะห์ดินก่อนดำเนินการเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ในปี ๒๕๖๒ พบว่า มีปริมาณโพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์อยู่ในระดับสูงมาก คือ ๒๘๘ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม หลังจากเข้าร่วมโครงการระบบเกษตรอินทรีย์และผ่านการรับรอง พบว่า มีปริมาณ โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์อยู่ในระดับสูงมาก คือ ๑๒๒ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม เนื่องจากพืชผักมีการเจริญเติบโตได้ดี ทำให้มีการดูดใช้ธาตุอาหารเพื่อนำไปสร้างผลผลิต ทำให้คงเหลือตกค้างในดินน้อยลง

ผลผลิตของพืชผักในแปลงตัวอย่าง

ผักบุ้งจีน

การปลูกผักบุ้งจีนก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒ พบว่าได้ผลผลิต ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๓ พบว่าได้ ผลผลิต ๑,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตในปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕ รวมถึงผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๖ พบว่าได้ผลผลิตเฉลี่ย ๙๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS จนได้ใบรับรอง ผลผลิตลดลงจากเดิม เฉลี่ย ๖๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

ผักโคมแดง

การปลูกผักโคมแดงก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒ พบว่าได้ผลผลิต ๒,๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๓ พบว่าได้ ผลผลิต ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตในปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕ รวมถึงผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๖ พบว่าได้ผลผลิตเฉลี่ย ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS จนได้ใบรับรอง ผลผลิตลดลงจากเดิม เฉลี่ย ๑,๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

ผักโคมเขียว

การปลูกผักโคมแดงก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒ พบว่าได้ผลผลิต ๒,๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๓ พบว่าได้ ผลผลิต ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตในปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕ รวมถึงผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๖ พบว่าได้ผลผลิตเฉลี่ย ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS จนได้ใบรับรอง ผลผลิตลดลงจากเดิม เฉลี่ย ๑,๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

กะเพรา

การปลูกกะเพราก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒ พบว่าได้ผลผลิต ๖,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๓ พบว่าได้ผลผลิต ๔,๘๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตในปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕ รวมถึงผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๖ พบว่าได้ผลผลิตเฉลี่ย ๔,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งพบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS จนได้ใบรับรอง ผลผลิตลดลงจากเดิม เฉลี่ย ๒,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงผลผลิตผักก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒ และหลังจากได้ใบรับรองในปี ๒๕๖๖

	ก่อนเข้าร่วมโครงการปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	หลังเข้าร่วมโครงการและได้ใบรับรอง ๒๕๖๖
ผักบุ้ง	๑,๕๐๐ กก.	๑,๒๐๐ กก.	๙๐๐ กก.	๙๐๐ กก.	๙๐๐ กก.
ผักโขมแดง	๒,๔๐๐ กก.	๑,๕๐๐ กก.	๑,๓๐๐ กก.	๑,๓๐๐ กก.	๑,๓๐๐ กก.
ผักโขมเขียว	๒,๔๐๐ กก.	๑,๕๐๐ กก.	๑,๓๐๐ กก.	๑,๓๐๐ กก.	๑,๓๐๐ กก.
กะเพรา	๖,๕๐๐ กก.	๔,๘๐๐ กก.	๔,๒๐๐ กก.	๔,๒๐๐ กก.	๔,๒๐๐ กก.

ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

จากการเก็บข้อมูลต้นทุนและวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒ พบว่า

ผักบุ้งจีนมีผลผลิตเท่ากับ ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๙,๐๓๑.๒๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๕๙๖๘.๘๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๑.๖๖

ผักโขมแดง มีผลผลิตเท่ากับ ๒,๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๗,๖๓๑.๒๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๒๔,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๑๖,๓๖๘.๘๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๓.๑๔

ผักโขมเขียว มีผลผลิตเท่ากับ ๒,๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๗,๖๓๑.๒๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๒๔,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๑๖,๓๖๘.๘๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๓.๑๔

กะเพรา มีผลผลิตเท่ากับ ๖,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๑,๐๓๑.๒๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๕ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๓๒,๕๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๒๑,๔๖๘.๘๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๒.๙๕

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒

รายการ	ชนิดผัก			
	ผักบุ้ง	ผักโขมแดง	ผักโขมเขียว	กะเพรา
ผลผลิต(กก./ไร่)	๑,๕๐๐	๒,๔๐๐	๒,๔๐๐	๖,๕๐๐
ต้นทุนการผลิต(บาท/ไร่)	๙,๐๓๑.๒๐	๗,๖๓๑.๒๐	๗,๖๓๑.๒๐	๑๑,๐๓๑.๒๐
ราคาผลผลิต(บาท/กก.)	๑๐	๑๐	๑๐	๕
รายได้ (บาท/ไร่)	๑๕,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๓๒,๕๐๐
ผลตอบแทนเหนือต้นทุน(บาท/ไร่)	๕,๙๖๘.๘๐	๑๖,๓๖๘.๘๐	๑๖,๓๖๘.๘๐	๒๔,๔๖๘.๘๐
อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration)	๑.๖๖	๓.๑๔	๓.๑๔	๒.๙๕

ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๓ พบว่า

ผักบุ้งจีนมีผลผลิตเท่ากับ ๑,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๑,๐๕๙.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๒,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๙๔๐.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๑.๐๙

ผักโขมแดง มีผลผลิตเท่ากับ ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๐,๙๑๙.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๕,๓๔๐.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๑.๓๗

ผักโขมเขียว มีผลผลิตเท่ากับ ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๐,๙๑๙.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๕,๓๔๐.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๑.๓๗

กะเพรา มีผลผลิตเท่ากับ ๔,๘๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๒๑,๖๖๖ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๕ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๒๔,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๒,๓๓๔ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๑.๑๑

ตารางที่ ๓ ตารางแสดงต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในระยะปรับเปลี่ยนสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๓

รายการ	ชนิดผัก			
	ผักบุ้ง	ผักโขมแดง	ผักโขมเขียว	กะเพรา
ผลผลิต(กก./ไร่)	๑,๒๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๔,๘๐๐
ต้นทุนการผลิต(บาท/ไร่)	๑๑,๐๕๙.๓๐	๑๐,๙๑๙.๓๐	๑๐,๙๑๙.๓๐	๒๑,๖๖๖
ราคาผลผลิต(บาท/กก.)	๑๐	๑๐	๑๐	๕
รายได้ (บาท/ไร่)	๑๒,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๒๔,๐๐๐
ผลตอบแทนเหนือต้นทุน(บาท/ไร่)	๙๔๐.๗๐	๕,๓๔๐.๗๐	๕,๓๔๐.๗๐	๒,๓๓๔
อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration)	๑.๐๙	๑.๓๗	๑.๓๗	๑.๑๑

ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเฉลี่ย ปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕ พบว่า

ผักบุ้งจีนมีผลผลิตเท่ากับ ๙๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๐,๒๖๖.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๕ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๓,๕๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๓,๒๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๑.๓๑

ผักโขมแดง มีผลผลิตเท่ากับ ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๘,๘๖๖.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๕ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๙,๕๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๑๐,๖๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๒.๒๐

ผักโขมเขียว มีผลผลิตเท่ากับ ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๘,๘๖๖.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๕ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๙,๕๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๑๐,๖๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๒.๒๐

กะเพรา มีผลผลิตเท่ากับ ๔,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๒๐,๘๗๓.๘๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๑๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๔๒,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๒๑,๑๒๖.๒๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๒.๐๑

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเฉลี่ย ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ในระยะปรับเปลี่ยนสู่ระบบเกษตรอินทรีย์

รายการ	ชนิดผัก			
	ผักบุ้ง	ผักโขมแดง	ผักโขมเขียว	กะเพรา
ผลผลิต(กก./ไร่)	๙๐๐	๑,๓๐๐	๑,๓๐๐	๔,๒๐๐
ต้นทุนการผลิต(บาท/ไร่)	๑๐,๒๖๖.๓๐	๘,๘๖๖.๓๐	๘,๘๖๖.๓๐	๒๐,๘๗๓.๘๐
ราคาผลผลิต(บาท/กก.)	๑๕	๑๕	๑๕	๑๐
รายได้ (บาท/ไร่)	๑๓,๕๐๐	๑๙,๕๐๐	๑๙,๕๐๐	๔๒,๐๐๐
ผลตอบแทนเหนือต้นทุน(บาท/ไร่)	๓,๒๓๓.๗๐	๑๐,๖๓๓.๗๐	๑๐,๖๓๓.๗๐	๒๑,๑๒๖.๒๐
อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration)	๑.๓๑	๒.๒๐	๒.๒๐	๒.๐๑

ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๖ พบว่า

ผักบุ้งจีนมีผลผลิตเท่ากับ ๙๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๐,๒๖๖.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๓๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๒๗,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๑๖,๗๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๒.๖๓

ผักโขมแดง มีผลผลิตเท่ากับ ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๘,๘๖๖.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๓๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๓๙,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๓๐,๑๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๔.๔๐

ผักโขมเขียว มีผลผลิตเท่ากับ ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๘,๘๖๖.๓๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๓๐ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๓๙,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๓๐,๑๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๔.๔๐

กะเพรา มีผลผลิตเท่ากับ ๔,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๒๗,๗๗๓.๘๐ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๓๕ บาทต่อกิโลกรัม รายได้เท่ากับ ๑๔๗,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุน เท่ากับ ๑๑๙,๒๒๖.๒๐ บาทต่อไร่ อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration) เท่ากับ ๕.๒๙

ตารางที่ ๕ ตารางแสดงต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ หลังเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๖

รายการ	ชนิดผัก			
	ผักบุ้ง	ผักโขมแดง	ผักโขมเขียว	กะเพรา
ผลผลิต(กก./ไร่)	๙๐๐	๑,๓๐๐	๑,๓๐๐	๔,๒๐๐
ต้นทุนการผลิต(บาท/ไร่)	๑๐,๒๖๖.๓๐	๘,๘๖๖.๓๐	๘,๘๖๖.๓๐	๒๐,๘๗๓.๘๐
ราคาผลผลิต(บาท/กก.)	๓๐	๓๐	๓๐	๓๕
รายได้ (บาท/ไร่)	๒๗,๐๐๐	๓๙,๐๐๐	๓๙,๐๐๐	๑๔๗,๐๐๐
ผลตอบแทนเหนือต้นทุน(บาท/ไร่)	๑๖,๗๓๓.๗๐	๓๐,๑๓๓.๗๐	๓๐,๑๓๓.๗๐	๑๑๙,๑๒๖.๒๐
อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุน(B/C Ration)	๒.๖๓	๔.๔๐	๔.๔๐	๕.๗๑

๙. สรุปและข้อเสนอแนะ

๙.๑ สรุป

จากการศึกษาในแปลงการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ของนางสาวจริญญา ศรภูงาม เกษตรกรกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์ ผลการศึกษา พบว่า สมบัติทางเคมีของดินจากการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินร่วมกับการเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่า ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินเพิ่มขึ้นจากดินระดับเป็นกรดจัดเปลี่ยนเป็นระดับกลาง โดยค่า pH ๕.๐ เพิ่มขึ้นเป็น ๖.๖ ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินเพิ่มขึ้น จากระดับค่อนข้างต่ำ เปลี่ยนเป็นระดับกลาง โดยปริมาณอินทรีย์วัตถุ จาก ๑.๓๐% เพิ่มขึ้นเป็น ๒.๓๓% ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์อยู่ในระดับสูงมาก (๙๓ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม) ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS และอยู่ในระดับสูงมาก (๑๒๒ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม) หลังเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS โดยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณโพแทสเซียมเป็นประโยชน์อยู่ในระดับสูงมาก (๒๘๘ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม) และอยู่ในระดับสูงมาก (๑๒๒ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม) หลังเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ซึ่งมีแนวโน้มลดลง

ในด้านผลผลิตผักก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์และหลังจากได้ใบรับรองพบว่าผักในแปลงทุกชนิดมีแนวโน้มลดลง โดย ผักบุ้ง ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่าได้ผลผลิต ๑,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และหลังจากได้ใบรับรองพบว่าได้ผลผลิต ๙๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ลดลง ๖๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผักโขมแดง ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่าได้ผลผลิต ๒,๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และหลังจากได้ใบรับรองพบว่าได้ผลผลิต ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ลดลง ๑,๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผักโขมเขียว ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่าได้ผลผลิต ๒,๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และหลังจากได้ใบรับรองพบว่าได้ผลผลิต ๑,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ลดลง ๑,๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ กะเพรา ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่าได้ผลผลิต ๖,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และหลังจากได้ใบรับรองได้ผลผลิต ๔,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ลดลง ๒,๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

ในด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร พบว่า ผักบุ้ง ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่ามีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร ๕๙๖๘.๘๐ บาทต่อไร่ และหลังจากได้ใบรับรองพบว่าผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร ๑๖,๗๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ โดยผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น ๑๐,๗๖๔.๙๐ บาทต่อไร่ ผักโขมแดง และ ผักโขมเขียว ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่ามีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร ๑๖,๓๖๘.๘๐ บาทต่อไร่ และหลังจากได้ใบรับรองพบว่า มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร ๓๐,๑๓๓.๗๐ บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น ๑๐,๗๖๔.๙๐ บาทต่อไร่ ๑๓,๗๖๔.๙๐ บาท กะเพรา ก่อนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS พบว่ามีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร ๒๑,๔๖๘.๘๐ บาทต่อไร่ และหลังจากได้ใบรับรองพบว่า มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น ๑๙,๑๒๖.๒๐ บาท มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น ๙๗,๗๕๓.๔๐ บาท

ผลจากการปรับเปลี่ยนการผลิตผักสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมPGS พบว่า รายได้เกษตรกรเพิ่มมากขึ้นจากการผลิตผักในแปลงปกติ ราคาขายผลผลิตที่มีใบรับรองสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างมั่นคง ความอุดมสมบูรณ์ของดินดีขึ้นจากผลวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ การใช้เทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเข้ามาช่วยในเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน ได้แก่การปลูกพื้ชและไถกลบ ปุ๋ยหมักจากสารเร่งซูเปอร์พด.๑ น้ำหมักชีวภาพจากสารเร่งซูเปอร์ พด.๒ สารควบคุมแมลงศัตรูพืชจากสารเร่งซูเปอร์ พด.๗ โดโลไมท์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมPGS ได้อย่างยั่งยืน

๙.๒ ข้อเสนอแนะ

๙.๒.๑ จากการศึกษาพบว่าปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ในดินมีปริมาณธาตุอาหารลดลงจึงควรศึกษาสูตรของน้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยหมักที่ให้ปริมาณ โพแทสเซียมสูง เพื่อให้มีปริมาณธาตุอาหารเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช

๙.๒.๒ ควรมีการจัดอบรมองค์ความรู้เพิ่มเติมแก่เกษตรกรภายในกลุ่ม ทั้งในด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้ในการพัฒนาการปลูกผักเพื่อให้มีความสะดวก และทดแทนการใช้แรงงานต่าง ๆ

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑๐.๑ สามารถใช้เป็นแนวทางและต้นแบบด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ได้

๑๐.๒ เกษตรกรได้รู้จักกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วมเกษตรอินทรีย์PGS ในหลายมิติ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ที่สามารถทำได้ด้วยตนเองและส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๑๐.๓ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการรวมกลุ่มในกระบวนการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS

๑๐.๔ สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม ปรับปรุง แนวทางการพัฒนาโครงการเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ของกรมพัฒนาที่ดิน

๑๐.๕ สามารถใช้ผลงานวิชาการนี้ ต่อยอดในการทำการวิจัยพื้นที่ ในอีกหลาย ๆ มิติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดนนทบุรี

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายวีรณัฐ ลียากาศ)

ผู้เสนอผลงาน

วันที่ ๑๗ / ๙.๑ / ๒๕๖๓

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความ
จริงทุกประการ

ลงชื่อ..... ชญาดา

(นางสาวชญาดา สุขวิชัย)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่ ๑๗ / พ.ค. / ๒๕๖๗

ลงชื่อ..... อรยา

(นางสาวอรยา ภัคดีนวล)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่ ๑๗ / พ.ค. / ๒๕๖๗

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... พิณิจ งามเนียม

(นายพิณิจ งามเนียม)

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินนนทบุรี

วันที่ ๑๗ / พ.ค. / ๒๕๖๗

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ..... นางนงนุช ศรีพุ่ม

(นางนงนุช ศรีพุ่ม)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑

วันที่ ๑๗ / พ.ค. / ๒๕๖๗

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นายวีรณัฐ ลีอากาศ

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๔๕๘
สถานีพัฒนาที่ดินนนทบุรี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑

๑. เรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ด้วยต้นแบบกลุ่ม
“ร่วมใจเกษตรอินทรีย์” จังหวัดนนทบุรี

๒. หลักการและเหตุผล

เนื่องด้วยปัจจุบันมีกระแสการดูแลสุขภาพมากขึ้น ผู้บริโภคหันมาสนใจในการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปราศจากการใช้สารเคมี จากข้อมูลขององค์กร International Food Information Council ที่ได้รับการสนับสนุนจากอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มและการเกษตรในสหรัฐอเมริกา ได้ทำแบบสำรวจทางด้านอาหารและสุขภาพ ผลปรากฏว่า ๕๔% ของผู้บริโภคทั้งหมดและ ๖๓% ของกลุ่มคนอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เลือกอาหารและเครื่องดื่มโดยให้ความสำคัญกับสุขภาพมากกว่ารสชาติและราคาดังนั้น เพราะอาหารเพื่อสุขภาพเป็นอาหารที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย อาจช่วยลดอัตราการเสี่ยงต่อโรคต่างๆ ได้ ด้วยพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปสามารถสะท้อนเทรนด์อาหารในอนาคต (Future Foods) ผู้บริโภคต้องการวัตถุดิบ หรือผลิตผลทางการเกษตรที่ปลอดภัยจากสารเคมี อาหารเกษตรอินทรีย์ (Organic Foods) อาหารทางการแพทย์ (Medical Foods) ซึ่งไม่ใช่ยาหรืออาหารเสริม แต่เป็นอาหารที่ออกแบบมาเพื่อผู้ป่วยเฉพาะโรค ที่ไม่สามารถรับประทานอาหารปกติได้ รวมถึงอาหารจากพืชหรือสัตว์ที่ได้รับการปรับแต่งโดยกระบวนการผลิตแบบใหม่ (Novel Foods)

ในสินค้าเกษตรอินทรีย์จะมีราคาผลผลิตที่สูงกว่าผลผลิตในสินค้าเดียวกัน แต่การเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์จะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค ในการเลือกซื้อสินค้าดังกล่าว “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” (Participatory Guarantee Systems; PGS) เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการรับรองเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกร เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มผู้บริโภคต่อผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเกษตรกร ส่งผลให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลิตผลทางเกษตรได้ในราคาที่สูงขึ้น ผู้บริโภคและเกษตรกรมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การทำการเกษตรแนวนี้ยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” (Participatory Guarantee Systems; PGS) ในปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้มีการส่งเสริมและขับเคลื่อนพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในทุกมิติ มุ่งสู่เป้าหมายเพิ่มพื้นที่ ๒ ล้านไร่ เพิ่มเกษตรกร ไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐ ราย โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่มีความพร้อม เป็นผู้นำต้นแบบในการดำเนินการเพื่อให้มีอาหารปลอดภัยและได้มาตรฐานเป็นไปตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ของภูมิภาคอาเซียนบนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี ๒๕๗๐” และในปัจจุบัน ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” (Participatory Guarantee Systems; PGS) มีเกษตรกรเข้าร่วมผ่านกรมพัฒนาที่ดินมากกว่า ๕๐๐ กลุ่ม เกษตรกร ๒๐,๐๐๐ ราย พื้นที่เกษตรเข้าร่วมโครงการ ๔๐,๐๐๐ ไร่ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา มีเกษตรกรผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS จำนวน ๕๒๕ ราย พื้นที่ ๕,๓๒๕ ไร่ ขยายผลการดำเนินงานผ่านศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS ทั้งหมด ๗๕ แห่ง เพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงานการทำเกษตรอินทรีย์ครบวงจรเพื่อนำความรู้แนวทางไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันของ “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” (Participatory Guarantee Systems; PGS) ยังพบว่าเกษตรกรที่เข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์บางส่วนไม่สามารถดำเนินการให้ผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมได้ เนื่องจากในบางขั้นตอนของกระบวนการรับรอง เกษตรกรที่เข้าร่วมยังพบปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ของการดำเนินงาน ส่งผลให้การดำเนินการไม่ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายของการดำเนินงาน

จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่กึ่งสังคมเมือง มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการทำนาข้าวเป็นหลัก รองลงได้แก่การทำสวนผัก สวนผลไม้ การทำปศุสัตว์ และประมงฯ การปลูกผักสวนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ผ่านการการรับรองมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP ในขั้นตอนการผลิตยังมีการใช้สารเคมีในการปลูกพืชจำนวนมาก ส่งผลเสียต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้บริโภค และยังส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมในชุมชนอีกด้วย “กลุ่มร่วมใจเกษตรกรอินทรีย์” เป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักในพื้นที่ตำบลราชวรีย์ นิยม ที่มีการปรับเปลี่ยนจากการปลูกผักที่ต้องพึ่งสารเคมี เข้าสู่ “ระบบการรับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” (Participatory Guarantee Systems; PGS) บริหารกลุ่มสมาชิกทั้ง ๗ ราย จนผ่านการรับรอง และสามารถส่งขายผลผลิตอินทรีย์สู่ท้องตลาด จนประสบความสำเร็จในการดำเนินการโดยมีสถานีพัฒนาที่ดิน นนทบุรี รับผิดชอบ มีพี่เลี้ยงที่เรียกว่า “มิสเตอร์เกษตรกรอินทรีย์” คอยกำกับดูแลให้คำแนะนำกลุ่มเกษตรกร โดยให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับกลุ่มเกษตรกรทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติให้เห็นผลและเป็นรูปธรรม และยังยืน จึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาและบูรณาการดำเนินการของระบบรับรองแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นต้นแบบและแนวทางให้แก่ กลุ่มเกษตรกร และนักวิชาการเกษตร ในการบูรณาการการทำงานให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

๓.บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ในปัจจุบันจังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดในปริมาณผลที่การขยายของสังคมเมือง จำนวนประชากรในจังหวัดเพิ่มขึ้น และเทรนการโภชนาการของผู้คนในจังหวัดที่หันมาสนใจในอาหารเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ ผลผลิตอินทรีย์ จึงทำให้เกษตรกรและผู้สนใจหันมาทำการผลิตผักอินทรีย์ เพื่อรองรับตลาดของผู้บริโภคในจังหวัด โดยมีการผลิตแบบแปลงผักยกพื้นทั้งในโรงเรือน อาคาร รวมไปถึงแปลงยกร่องในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งในการผลิตผักอินทรีย์จำเป็นต้องได้รับการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค และช่องทางการตลาดที่หลากหลายในการจำหน่ายสินค้า ซึ่งในการผลิตผักอินทรีย์นั้น กรมพัฒนาที่ดินได้มีโครงการ “ระบบการรับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” (Participatory Guarantee Systems; PGS) เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการรับรองเกษตรกรอินทรีย์ให้กับเกษตรกร และผู้สนใจ เป็นทางเลือกในการรับรองมาตรฐานของการผลิต ซึ่งสถานีพัฒนาที่ดินนนทบุรีเป็นผู้รับผิดชอบดูแล

กลุ่ม “ร่วมใจเกษตรกรอินทรีย์” เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผักในตำบลราชวรีย์นิคม ที่เกิดการรวมกลุ่มจำนวน ๗ ราย ปลูกผักส่งพ่อค้าคนกลาง จึงได้ริเริ่มเข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ในปี ๒๕๖๒ เนื่องจากเห็นโอกาสในการผลิตผักอินทรีย์ และสร้างตลาดให้รายได้เพิ่มมากขึ้น และได้รับรองในปี ๒๕๖๖ ประสบความสำเร็จในการผลิตผักอินทรีย์ สร้างรายได้อย่างยั่งยืน กลุ่มมีความเข้มแข็ง มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน จากความสำเร็จของการดำเนินงานดังกล่าว จึงใช้ต้นแบบ “กลุ่มร่วมใจเกษตรกรอินทรีย์” เป็นแนวทางในการพัฒนา “ระบบการรับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” สามารถพื้นที่เกษตรกรอินทรีย์ของจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกรมพัฒนาที่ดิน

การดำเนินการเข้าสู่ระบบการรับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของกลุ่มร่วมใจเกษตรกรอินทรีย์ มีแนวทางการดำเนินงานโดยแบ่งเป็น ๔ ขั้นตอน หลักๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ การจัดการเตรียมเอกสาร ข้อมูลสมาชิก และขึ้นทะเบียนกลุ่ม

๑. หัวหน้ากลุ่มร่วมใจเกษตรกรอินทรีย์ ได้ดำเนินการรวบรวมสมาชิก ได้ ๗ ราย ที่ต้องการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างรายได้
๒. ดำเนินติดต่อประสานงานกับมิสเตอร์เกษตรกรอินทรีย์ สถานีพัฒนาที่ดินนนทบุรี เจ้าหน้าที่ฯ แนะนำการรวบรวมทำทะเบียนสมาชิก และประวัติฟาร์ม จัดทำเป็นฐานข้อมูล พร้อมทั้งอธิบายมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมให้กับหัวหน้ากลุ่ม เพื่อให้หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่ อธิบายมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมให้กับสมาชิกทุกคน

๓. หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกจัดทำคู่มือโครงการของกลุ่ม กำหนดวิธีการตรวจประเมิน การรับรอง กฎ กติกา บทลงโทษกรณีสมาชิกไม่ปฏิบัติตามสัญญา โดยการศึกษา กับเจ้าหน้าที่สถานีฯ เพื่อร่วมกันดำเนินการจัดทำตรวจสอบการปฏิบัติของสมาชิก จะต้องปรับเข้าสู่เขตรอินทรีย์ทุกแปลง หากยังมีการผลิตแบบปกติบางแปลงสมาชิกต้องแจ้งแผนการปรับทุกแปลงเข้าสู่มาตรฐานเขตรอินทรีย์พี จี เอส ภายในกำหนดเวลา
๔. กลุ่มร่วมใจเขตรอินทรีย์และเจ้าหน้าที่ สถานีฯ ร่วมบูรณาการกับเจ้าหน้าที่ หน่วยงานอื่น ทั้งกรมวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี ในการเข้าร่วม ฟาร์มหรือให้คำแนะนำ กระบวนการของกลุ่ม
๕. เจ้าหน้าที่สถานีฯ อบรมกลุ่มเกษตรกรในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือหาตัวแทนที่มีความสามารถในการรวบรวมข้อมูลเพื่อขอขึ้นทะเบียนกลุ่ม เพื่อให้ส่วนกลางจะออกเลขทะเบียนให้กลุ่มต่อไป ซึ่งในกระบวนการดำเนินงานขั้นที่ ๑ มีสเตอร์เขตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงต้องเอาใจใส่ และช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกร อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกระบวนการขั้นที่ ๑ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล และการปรับเปลี่ยนระบบการทำเกษตร ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการ

ขั้นที่ ๒ การประชุม ฝึกอบรมกลุ่มและร่วมกิจกรรมกับเครือข่าย

๑. กลุ่มร่วมใจเขตรอินทรีย์ มีการส่งสมาชิกเข้าร่วมประชุมตามแผนการดำเนินการรับรองเขตรอินทรีย์ จากกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อพัฒนาทักษะองค์ความรู้ในการดำเนินการ
๒. มีการนัดประชุมกลุ่มทุกวันอังคารของสัปดาห์ เพื่อติดตามการดำเนินงานของกลุ่ม มีการเชิญผู้มีประสบการณ์ หรือนักวิชาการเข้ามาในห้องค์ความรู้ หากพบปัญหาในการทำแปลงเกษตร มีการจัดบันทึกการประชุมกลุ่ม รายละเอียดของการประชุมในทุกครั้ง ที่มีการร่วมประชุม

ขั้นที่ ๓ การตรวจประเมินและการรับรอง

๑. กลุ่มร่วมใจเขตรอินทรีย์จัดทำแผนการตรวจฟาร์ม เพื่อประเมินการทำตามมาตรฐานเขตรอินทรีย์ของกลุ่ม โดยคณะผู้ตรวจเยี่ยมซึ่งเป็นเกษตรกรด้วยกัน และได้รับการแต่งตั้งจากกลุ่ม โดยมีที่ปรึกษากลุ่ม เจ้าหน้าที่สถานีฯ หรือผู้บริโภคร่วมตรวจด้วย รูปแบบการตรวจไม่ใช่การจับผิดหรือตรวจตามข้อกำหนดเท่านั้น แต่เป็นการตรวจสอบความเข้าใจ ในมาตรฐานและวิธีปฏิบัติในฟาร์ม
๒. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันถึงแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐาน เทคนิคการตรวจฟาร์มของกลุ่มร่วมใจเขตรอินทรีย์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิก และกระบวนการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการตรวจเยี่ยมฟาร์มประจำกลุ่มทำหน้าที่สรุปผลการตรวจ การตรวจฟาร์ม โดยคณะกรรมการตรวจเยี่ยมฟาร์มอย่างน้อย ๓ คน ในแต่ละครั้ง
๓. กลุ่มร่วมใจเขตรอินทรีย์จะคัดเลือกกรรมการตรวจที่ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เช่นไม่ตรวจฟาร์มตนเอง ไม่ตรวจญาติพี่น้อง ควรตรวจข้ามหมู่บ้าน ควรเชิญที่ปรึกษา นักวิชาการร่วมตรวจ และเจ้าของฟาร์มจะต้องร่วมในการตรวจตนเองด้วย รูปแบบการตรวจฟาร์มอาจเป็นการให้คำแนะนำ หรือการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนา ผู้ตรวจฟาร์มไม่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินการให้การรับรอง ต้องนำผลการตรวจเข้าที่ประชุมกลุ่มให้
๔. คณะกรรมการให้การรับรองตัดสินใครควรผ่านหรือใครจะต้องปรับปรุง กรอรายละเอียดในแบบฟอร์มขอขึ้นทะเบียนฟาร์มที่ได้รับการรับรอง นำเสนอขอขึ้นทะเบียน และขอไปรับรองต่อเครือข่ายหรือ ส่วนกลางมูลนิธิ

ขั้นที่ ๔ การขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรองและการออกใบรับรอง

สมาชิกในกลุ่ม ร่วมการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบฟอร์มขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง และตรวจเอกสาร ตัวแทนกลุ่มรวบรวมข้อมูลส่งเข้าระบบในมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย เพื่อทำการขอใบรับรอง ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม

แนวความคิดและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการใช้ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยความสำเร็จมีดังนี้

๑. หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกต้องมีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตร ที่เกิดจากการรวมกลุ่มสมาชิกมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือในทุกๆกิจกรรมของกระบวนการทำเกษตรอินทรีย์ ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยมีคนกลางคือหน่วยงานภาครัฐในการประสาน การทำงาน ติดตาม ประเมินผล

๒. สมาชิกภายในกลุ่ม ต้องเข้าใจบทบาทของตนเองภายในกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มที่มีความรับผิดชอบ ต่อกลุ่ม ทำความเข้าใจกับปัญหา การดำเนินการในแต่ละกระบวนการ และชี้แจงให้สมาชิกรับฟังอย่าง สม่ำเสมอ

๓. การใช้เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน เข้าไปดำเนินการในแปลงปลูกผัก ช่วยเรื่องในการปรับปรุง คุณภาพดิน ให้เหมาะสมต่อการปลูกผัก สามารถใช้เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน อาทิ ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน ในการผลิตผักจนได้รับรองมาตรฐานด้านเกษตรอินทรีย์เกิดการพัฒนาที่ ยั่งยืน ทั้งรายได้ของเกษตรกร สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของคนภายในชุมชน

๔. ตลาดรับซื้อผลผลิต เป็นปัจจัยความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) หากเรามี ตลาดที่ให้การยอมรับใบรับรองเกษตรอินทรีย์ เราจะสามารถขายผลผลิตในรูปแบบผลผลิตอินทรีย์ ที่มีมูลค่า สูงกว่าผลผลิตเกษตรปกติ มีรายได้มากขึ้น มีความมั่นคงมากขึ้น ต่างจากการทำเกษตรแบบเดิมอย่างสิ้นเชิง

๕. ภาศิเครือข่ายต่าง ๆ ให้ความสนใจ มุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือให้กลุ่มเกษตรกรที่ต้องการปรับเปลี่ยน จากเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง และผลักดันกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้

๖. มีการจัดบันทึกรายละเอียดรอบการปลูกผัก บัญชีรายรับ-รายจ่าย บัญชีการขายผลผลิต บัญชีการ ซื้อปัจจัยการผลิตของกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้กำกับดูแล

๗. มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ตามความเหมาะสม การใช้เครื่องจักร ขนาดเล็กในการเตรียมดินแปลงปลูกผัก บิมน้ำโซลาเซลล์เพื่อสูบน้ำจากบ่อใหญ่ไปเก็บไว้ในบ่อพักก่อนจะใช้น้ำรดผักในแปลงเกษตรอินทรีย์

๘. การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจและมีแนวทางเดียวกันในการทำเกษตรอินทรีย์ และมีการขยายเครือข่ายให้คนในชุมชน ช่วยกันดูแลและปรับตัวในการปรับเปลี่ยนสู่การทำเกษตรอินทรีย์

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขการใช้ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS “กลุ่มร่วมใจเกษตรอินทรีย์” มีดังนี้

๑. ปัญหาที่พบในปีแรกในการปรับเปลี่ยน คือ ผลผลิตและค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นและผลผลิตลดลง กำไรลดลง เนื่องจากได้ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ และยังจำหน่ายผักในตลาดเดิม แต่หลังได้รับ ใบรับรองจากมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย ก็ได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น ยั่งยืนขึ้น

๒. ปัญหาที่พบมากขึ้นหลังจากปรับเปลี่ยน มาทำเกษตรอินทรีย์ ปัญหาด้านวัชพืช ปัญหาโรคแมลง ปัญหาเรื่องปุ๋ยทดแทน เรื่องแนวกันชน เรื่องแหล่งน้ำใช้ ซึ่งในส่วนนี้เราก็ได้องค์ความรู้จากกรมพัฒนาที่ดิน ในเรื่องสารไร้แมลง เรื่องปุ๋ยคุณภาพสูงที่ได้รับการสนับสนุนทั้งองค์ความรู้ และปัจจัยการผลิตบางส่วน คำแนะนำการปลูกแนวกันชน การพักน้ำในแหล่งน้ำ ที่เข้ามาทดแทนการทำเกษตรแบบเดิม

๓. ปัญหาสมาชิกกลุ่มบางรายที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เนื่องจากมีระเบียบ กฎเกณฑ์ มาตรฐานที่เข้มงวด แนวทางแก้ไขคือ ให้สมาชิกในกลุ่ม ตรวจสอบเปลี่ยนแปลง

เกษตรกร ร่วมปรึกษาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเทคนิคการทำเกษตรอินทรีย์ และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน โดย
ยึดหลัก สมาชิกอยู่รอดกลุ่มจึงจะอยู่รอด

๔. การดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ การปฏิบัติในบางกิจกรรมอาจดำเนินการไม่ได้ตามแผน เนื่องจาก
ต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณ แนวทางแก้ไขคือ การปรับตัวให้พึ่งพาตนเองได้ และนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ต่อ
ยอดพัฒนา จัดทำแผนสำรองไว้เพื่อเป็นแผนรองรับต่อไป

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. จังหวัดนนทบุรีมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น
๒. สร้างโอกาสและทางเลือกให้แก่เกษตรกรในการพัฒนาพื้นที่เกษตร สู่งการทำเกษตรอินทรีย์
๓. สามารถใช้แนวทางในการพัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดนนทบุรีและลดความเสี่ยงจากการ
ปฏิบัติงาน
๔. การดำเนินงานในการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส เป็นไปตามเป้าหมายของกรม
พัฒนาที่ดิน

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. มีจำนวนกลุ่มผู้ผลิตและแปลงเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น และสามารถเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่ได้อย่าง
น้อยร้อยละ ๘๐
๒. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดินและน้ำเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู สภาพ
สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น
๓. กลุ่มเกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากผลผลิตอินทรีย์

ลงชื่อ.....

(นายวีรณัฐ ลียากาศ)

วันที่ ๑๓ / ๑๑ / ๒๕๖๓